

A Transzatlanti Kereskedelmi és Befektetési Partnerség: Széthullás, munkanélküliség és instabilitás Európában

Jeronim Capaldo¹
2014. október

Vezetői összefoglaló

Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között jelenleg is zajlanak a transzatlanti szabadkereskedelmi egyezményre (Transzatlanti Kereskedelmi és Befektetési Partnerség - TTIP) vonatkozó tárgyalások. A nagyszabású kereskedelmi egyezmény célja a két gazdaság kapcsolatának elmélyítése.

A kereskedelmi egyezményekre jellemző módon a TTIP-tárgyalások is maguk után vontak egy sor, az érintett országok várható nettó gazdasági hasznát előrevetítő ökonometriai tanulmányt. Az egyezmény támogatói az EU-ban négy jelentős tanulmányt emelnek ki, melyek szerint az egyezmény következményeként alacsony, késleltetett nettó haszon, valamint az unión belüli kereskedelem fokozatos transzatlanti kereskedelemmel történő felváltása várható. Ez azonban az Európai Bizottságot, mely a TTIP legfőbb támogatója Európában, ellentmondás elé állítja: a javasolt új politikai reform az EU gazdasági széthullását részesítené előnyben.

A TTIP emellett egyéb komoly következményeket is tartogathatna az unió tagországai számára. A legfrissebb szakirodalom szerint a legjelentősebb TTIP-tanulmányok nem nyújtanak megbízható alapot az irányelvekkel kapcsolatos döntésekhez, mivel nagymértékben támaszkodnak egy nem megfelelő gazdasági modellre.

Mi egy olyan TTIP-értékelést szeretnénk bemutatni, mely egy másik modellen és a gazdasági változásokra és szakpolitikai trendekre vonatkozó sokkal valószínűbb hipotéziseken alapul. Az ENSZ globális szakpolitika-modelljét (GPM) alapul véve szimuláljuk a TTIP hatását a világgazdaságra egy – főként az EU-ban és az USA-ban – elhúzódó megszorításokkal és lassú növekedéssel teli közegben.

Eredményeink pedig drámai eltéréseket mutatnak az eddigi értékelésektől. Számításaink szerint:

- Már egy évtized után megfigyelhető lenne a TTIP okozta *nettó exportkiesés* a „TTIP-mentes” forgatókönyvhöz viszonyítva. Az észak-európai gazdaságok szenvednék el a legnagyobb veszteséget (a GDP 2,07%-át kitevő csökkenés), őket pedig Franciaország (1,9%), Németország (1,14%), valamint az Egyesült Királyság (0,95%) követné.
- A TTIP *nettó GDP-csökkenéshez* vezetne. A nettó exportra vonatkozó adatokhoz hasonlóan az észak-európai gazdaságokat érintené a legnagyobb GDP-csökkenés (-0,50%), utánuk pedig Franciaország (-0,48%) és Németország (-0,29%) következne a sorban.
- A TTIP a *munkajövedelmek csökkenéséhez* vezetne. Franciaország lenne a legsúlyosabban érintett 5500 eurónyi jövedelem kieséssel munkavállalónként, míg az észak-európai országok 4800 EUR/munkavállaló, az Egyesült Királyság 4200 EUR/munkavállaló, Németország pedig 3400 EUR/munkavállaló kieséssel számolhatna.
- A TTIP *munkahelyek megszűnéséhez* vezetne. Számításaink szerint megközelítőleg 600 000 munkahely szűnne meg az Európai Unión belül. Első helyen itt is az észak-európai országok állnának -223 000 munkahellyel, őket pedig Németország (-134 000), Franciaország (-130 000) és a dél-európai országok (-90 000) követnék.

¹Email: jeronim.capaldo@tufs.edu

- A TTIP-nek köszönhetően a GDP *bérhányada csökkenne*, erősítve ezzel azt a trendet, mely a jelenlegi stagnáláshoz vezetett. A csökkenés másfelől a profit- és a járadékok arányának növekedését jelentené a teljes jövedelemben, vagyis a munka- és tőkejövedelem aránya átrendeződne. A legnagyobb átrendeződés az Egyesült Királyságot (a munkajövedelem 7%-a válna profittá), Franciaországot (8%), Németországot és Észak-Európát (4-4%) érintené.
- A TTIP a *kormányzati bevételek csökkenéséhez* vezetne. A közvetett adókból (mint amilyenek a forgalmi adók vagy az értéknövekedési adók) származó, támogatásokra fordítható többlet csökkenni fog minden uniós országban, Franciaországgal az élen (a GDP 0,64%-át kitevő csökkenéssel). Az államháztartási hiány szintén GDP százalékban kifejezhető növekedést mutatna minden uniós országban, ezzel a maastrichti kritériumokban meghatározott határérték közelébe kerülve, vagy akár túl is lépve azt.
- A TTIP *nagyobb pénzügyi instabilitáshoz* és az egyensúlyhiány fokozódásához vezetne. Az exportjövedelmek, a bérhányad és az állami bevételek csökkenése esetén a kereslet fenntartásához profitra és befektetésre lenne szükség. Azonban a fogyasztás növekedésének visszaesésével nem várható profit az eladások fellendüléséből. Ennél sokkal valószínűbb, hogy a profittermelést és a (főként tőkevagyonba való) befektetéseket is a vagyoni értékek növekedése tartja majd életben. Az, hogy ez a növekedési stratégia makroökonómiai instabilitáshoz vezethet köztudomású.

Előrejelzéseink nem kecsegtetik túl szép kilátásokkal uniós döntéshozóinkat. Mivel az EU az Egyesült Államok felől érkező válságokkal szemben sokkal sebezhetőbb lenne, a pénzügyi növekedést pedig képtelenek lennének irányítani, döntéshozóink számára nem sok lehetőség maradna a gazdaság élénkítésére: növelhetnék a magán kölcsönzés mértékét, mellyel a pénzügyi kiegyensúlyozatlanság növelését vagy a versenyképesség javítását célzó értékcsökkenést kockáztatnák – esetleg együtt a kettőt.

A fentiekből két általános következtetést vonunk le. Először is, miként arra a legfrissebb szakirodalom rávilágít, a meglévő TTIP-elemzések nem nyújtanak megfelelő alapot jelentős kereskedelmi reformokhoz. Amikor egy elismert, de eltérő modellt alkalmazunk, az eredmények drámaian megváltoznak. Másodsor, a kereskedelmi volumen növelése nem fenntartható növekedési stratégia az EU számára. A jelenlegi megszorítások, munkanélküliségi ráta és alacsony növekedés mellett a munkajövedelmekre gyakorolt nyomás növelése további károkat okozna a gazdaság aktivitásában. Eredményeink azt sugallják, hogy az európai gazdasági növekedés újraélesztését szolgáló stratégiáknak ahhoz, hogy járhatóak legyenek, a munkajövedelmek támogatásának irányába tett erőfeszítésekre kellene alapulniuk.

Fordította: Juhász Réka

A magyar változatot készítette a Védegylet és a Magyar Természetvédők Szövetsége